

## СИЛАБУС

| Базова інформація про дисципліну       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Назва дисципліни                       | DP046. Міжнародна торгівля та торговельна політика /<br>International trade and trade policy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Рівень вищої освіти                    | Перший (бакалаврський) рівень                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Галузь знань                           | 05 Соціальні та поведінкові науки                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Спеціальність                          | 051 Економіка                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Освітня програма                       | Економіка та управління бізнесом (ЕК-24)<br><a href="http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_ee24.pdf">http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_ee24.pdf</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Семестр                                | 3 семестр                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Курс                                   | 2 (зі скороченим терміном навчання на базі ОКР фаховий молодший бакалавр)<br>3 (повний термін навчання)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Анотація курсу                         | Дисципліна є базовою складовою навчального плану, циклу дисциплін, які формують професійні компетентності фахівців з економіки, маркетингу та підприємництва, торгівлі і біржової діяльності. Студенти отримують знання з теоретичних і методологічних основ міжнародної торгівлі, закономірностей формування напрямків та форм міжнародної торгівлі і практичні навички з аналізу стану та тенденцій розвитку міжнародних ринків товарів, послуг, інвестицій, робочої сили, використання системи показників для оцінки результативності міжнародної торгівлі. Завдання дисципліни: вивчення сутності та ролі міжнародної торгівлі, її місця в глобалізованій економічній системі, засад і механізмів реалізації міжнародних комерційних контрактів, оволодіння методикою розрахунку та аналізу основних показників міжнародної торгівлі. |
| Сторінка курсу в MOODLE                | <a href="http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=409">http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=409</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Мова викладання                        | українська                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Лектор курсу                           | канд. техн. наук: Хлебнікова Наталія Борисівна<br><br>канали комунікації:<br>СДН «Moodle»: повідомлення в чаті<br>E-mail: <a href="mailto:khlebnikovanb@gmail.com">khlebnikovanb@gmail.com</a><br>Messenger: <a href="https://www.facebook.com/nataliia.khlebnikova/">https://www.facebook.com/nataliia.khlebnikova/</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Місце дисципліни в освітній програмі   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Освітня програма                       | Економіка та управління бізнесом<br><a href="http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_ee24.pdf">http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_ee24.pdf</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Перелік загальних компетентностей (ЗК) | ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.<br>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.<br>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Перелік спеціальних компетентностей (СК)</b> | <p>СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки, на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.</p> <p>СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними і правовими актами.</p> <p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Перелік програмних результатів навчання</b>  | <p>ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.</p> <p>ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.</p> <p>ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> |
| <b>Опис дисципліни</b>                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Структура навантаження на студента</b>       | <p>Загальна кількість годин – <u>90</u></p> <p>Кількість кредитів – <u>3</u></p> <p>Кількість лекційних годин – <u>22</u></p> <p>Кількість практичних занять – <u>23</u></p> <p>Кількість годин для самостійної роботи студентів – <u>45</u></p> <p>Форма підсумкового контролю – <u>залік</u></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Методи навчання</b>                          | <p>Вербальний метод; пояснювально-демонстраційний метод; метод проблемного викладання; репродуктивний метод; робота з навчальною методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації), кей-методи.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Зміст дисципліни</b>                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Тема 1. Сутність, етапи та показники розвитку міжнародної торгівлі            | Загальна характеристика міжнародної торгівлі. Сутність міжнародної торгівлі та її специфічні риси. Основні етапи розвитку міжнародної торгівлі. Сучасне значення міжнародної торгівлі. Україна в системі світоторговельних зв'язків .                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Тема 2. Система аналітичних показників результативності міжнародної торгівлі. | Абсолютні показники. Відносні показники. Показники структури. Показники інтенсивності. Показники економічної ефективності (ефекту) зовнішньої торгівлі.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Тема 3. Теорії міжнародної торгівлі                                           | Класичні теорії міжнародної торгівлі. Теорія меркантилізму. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Теорія відносної забезпеченості країн факторами виробництва та її тестування В. Леонтьєвим. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Теорія технологічного розриву. Теорія життєвого циклу продукції. Теорія представницького попиту. Теорія економії на масштабах виробництва. Теорія внутрішньогалузевої торгівлі. Теорія конкурентних переваг.                                                    |
| тема 4. Регулювання міжнародної торгівлі                                      | Торговельна політика. Національний рівень регулювання міжнародної торгівлі. Основні типи торговельної політики. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Торгова дискримінація. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні. Наднаціональний рівень регулювання міжнародної торгівлі. Міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі. Регулювання міжнародної торгівлі в системі СОТ. Регулювання міжнародної торгівлі в системі ООН. |
| тема 5. Форми міжнародної торгівлі.                                           | Організаційні аспекти міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі: сутність та особливості. Форми міжнародної торгівлі щодо предмету торгівлі. Форми міжнародної торгівлі щодо способу та організації взаємовідносин між партнерами.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| тема 6. Методи ведення міжнародної торгівлі.                                  | Методи здійснення експортно-імпортних операцій. Торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами (прямий метод). Торгівля через торговельно-посередницьку ланку (непрямий метод). Організовані товарні ринки. Міжнародні товарні біржі. Міжнародні товарні аукціони. Міжнародні торги. Міжнародні ярмарки та виставки.                                                                                                                                                                                               |
| тема 7. Нормативно-правове регламентування міжнародних торговельних угод.     | Міжнародні торговельні угоди. Сутність міжнародних торговельних угод. Уніфікація правил укладання міжнародних торговельних угод з купівлі-продажу товарів Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС — 2020)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| тема 8. Контракти міжнародної купівлі-продажу.                                | Поняття «міжнародний комерційний контракт» та його місце у проведенні міжнародних комерційних операцій. Види та зміст контрактів міжнародної купівлі-продажу. Підготовка до укладання контракту міжнародної купівлі-продажу. Укладання контракту міжнародної купівлі-продажу. Виконання контракту міжнародної купівлі-продажу. Врегулювання міжнародних торгових суперечок                                                                                                                                                 |

| Політика дисципліни                             |                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Політика відвідування</b>                    | Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи.<br>За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. |
| <b>Політика щодо дедлайнів та перескладання</b> | Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.                                                                                                                                          |
| <b>Академічна доброчесність</b>                 | У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.                                              |
| <b>Використання ІІІ</b>                         | Використання ІІІ під час виконання завдань регламентується Політикою «Використання ІІІ в освітньому процесі ЧДБК»<br>Завдання мають маркування регламенту використання ІІІ.                                                           |
| <b>Підсумковий контроль</b>                     | Залік у кінці семестру за результатами поточної успішності                                                                                                                                                                            |

| Система оцінювання                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Система оцінювання підсумкової успішності студентів поділяється на <b>поточний контроль</b> та <b>семестровий контроль</b> .                                                                                                                                 |
| <b>Поточний контроль</b> здійснюється протягом семестру і охоплює всі види аудиторної роботи (практичні, семінарські заняття) та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за цей вид контролю, становить 100. |
| <b>Підсумковий контроль</b><br>Відбуватися у заліку                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Розрахунок підсумкової оцінки</b><br>Підсумкова оцінка (О) базується виключно на балах, накопичених протягом семестру (S).<br>Ваговий коефіцієнт становить 1.<br>Формула: $O = S \times 1$                                                                |

| Накопичування балів з навчальної дисципліни: поточний контроль                                                                                                                                      |                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Види навчальної роботи                                                                                                                                                                              | Загальна кількість балів |
| Усні відповіді та практичні роботи за темами (8 по 5 балів)                                                                                                                                         | 40                       |
| Модульні контрольні (2 к.р. по 15 балів)                                                                                                                                                            | 30                       |
| Індивідуальна самостійна робота (творча робота)<br>Підготовка та захист ЕССЕ за однією з тем дисципліни<br>Реферат (за однією з запропонованих тем)<br>Презентація (за однією з запропонованих тем) | 30                       |
| Разом                                                                                                                                                                                               | <b>100</b>               |

| Критерії оцінювання для кожного виду навчальної діяльності                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Критерії оцінювання усних відповідей:</b><br>5 б. Знання є глибокими, міцними, системними; учень вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.<br>4 б. Студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями |

(аналізом, абстрагуванням, узагальненням). Відповідь учня правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень

3 б. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності

2 б. Відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення;

1 б. Відповідь неконкретна, студент орієнтується лише в деяких поняттях предмету

#### **Критерії оцінювання модульних робіт**

13-15 б. Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів.

10-12 б. Повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

6-9 б. повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

3-5 б. студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

1-2 б. не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

#### **Критерії оцінювання творчих робіт**

20- 30 б. У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю

10-19 б. Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.

1-9 б. Проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні

| Шкала оцінювання |        |                                                             |
|------------------|--------|-------------------------------------------------------------|
| ECTS             | Бали   | Зміст                                                       |
| A                | 90-100 | Бездоганна підготовка в широкому контексті                  |
| B                | 80-89  | Повні знання, міцні вміння                                  |
| C                | 70-79  | Хороші знання та вміння                                     |
| D                | 65-69  | Задовільні знання, стереотипні вміння                       |
| E                | 60-64  | Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах |
| FX               | 35-59  | Слабкі знання, відсутність умінь                            |
| F                | 1-34   | Необхідний повторний курс                                   |

#### **Список рекомендованих джерел**

1. Москалик Р. Торговельна політика : навч. посіб. Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2024. 61 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Torhovelna-polityka-navch-posibnyk.pdf> (дата звернення: 14.10.2025).

2. Торговельна політика: навч. посіб: укл. Балабанова Н. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2024. URL: [https://repository.mu.edu.ua/.../balab\\_panch\\_MP\\_CТП\\_2025.pdf](https://repository.mu.edu.ua/.../balab_panch_MP_CТП_2025.pdf) (дата звернення: 14.10.2025).
3. Корогодова О. О. Міжнародна торгівля : практикум. Київ: Нац. техн. ун-т України «КПІ ім. І. Сікорського», 2025. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstreams/3d986247-2b3b-4af6-83f9-12617f71f4c2/download> (дата звернення: 14.10.2025).
4. Герасимчук В. Г., Войтко С. В. та ін. Міжнародна торгівля: навч. посіб. Київ: Ун-т/репозитарій, 2024. URL: [https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac\\_finan/mizhnarodna-ekonomika-2024-herasymchuk-compressed-1.pdf](https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/mizhnarodna-ekonomika-2024-herasymchuk-compressed-1.pdf) (дата звернення: 14.10.2025).
5. Мілвард Б. Міжнародна торгівля і сталий розвиток : економічні, історичні та моральні аргументи (укр. пер.). Київ : Наш Формат, 2024. 430 с. URL: <https://nashformat.ua/products/mizhnarodna-torgivlya-i-stalyj-rozvytok> (дата звернення: 14.10.2025).
6. Солодкий М. О., Ільчук М. М., Яворська В. О. Біржова торгівля на товарних ринках : навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2023. URL: <https://dglbtest.nubip.edu.ua/items/14a7d0a6-8822-402f-af50-860e6433ee4c> (дата звернення: 14.10.2025).
7. «Міжнародна торгівля та інтеграційна політика» : навч.-метод. матеріали. Київ : Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». 2021. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/61462/1/2021%20> (дата звернення: 14.10.2025).
8. Збірник матеріалів «Міжнародна торгівля України в умовах сучасних викликів» : навч.-метод. / вид. університету, 2022–2024. URL: (репозитарій ОНУ, ДНУ тощо). (дата звернення: 14.10.2025).
9. Робочі програми та силабуси «Міжнародна торгівля» / кафедри міжнародних відносин і міжнародної торгівлі провідних ВНЗ (КПІ, КНУБА, ЛНУ, ОНЕУ) 2021–2024. URL: офіційні сайти відповідних кафедр (дата звернення: 14.10.2025).
10. Горобець О. Ю. Міжнародна торгівля України під час війни : матеріали. Одеса: Фенікс, 2022. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/8e055929-f44c-4c3c-8785-d970972e9c4e> (дата звернення: 14.10.2025).
11. В. В., Алькема В. Г., Терехов В. І. Міжнародна торговельна діяльність: навч. посіб. (оновлені методичні матеріали / часткове перевидання 2021–2023). Київ : Ун-т «КРОК» (репозитарій), 2021–2023. URL: (репозитарій УНП) (дата звернення: 14.10.2025).
12. Навчально-методичні посібники «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» (оновлені видання та методичні рекомендації) — Запорізький/Херсонський університети, 2022–2024. URL: <https://files.znu.edu.ua/.../0053748.pdf> (дата звернення: 14.10.2025).

### Інтернет ресурси

1. World Development Indicators, WDI, база даних Світового банку (колекція 1486 показників розвитку, в т.ч. торгівлі, охоплює 266 країн та груп країн, річні дані починаючи з 1960 року, вибрані дані можна завантажити в Excel, в пошукову систему інкорпоровано понад 80 інших баз даних), <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
2. WTO Stats, база даних Світової організації торгівлі (понад 250 індикаторів торгівлі, 292 країни та групи країн, річні дані починаючи з 1948 року), <https://stats.wto.org/>
3. UN Comtrade, база даних ООН (торгівля за товарами і торговими партнерами, річні та місячні дані, приблизно 200 країн, понад 99% світової торгівлі товарами, дані в різних форматах, доступ до частини даних лише для абонентів), <https://comtradeplus.un.org/>
4. Trade Map, база даних Центру міжнародної торгівлі (International Trade Centre), яка охоплює показники експорту, імпорту, міжнародних ринків, довідник компаній-імпортерів і експортерів у формі таблиць, графіків і карт для 220 країн і територій

і 5300 товарів Гармонізованої системи, місячні, квартальні та річні дані, агреговані та на рівні тарифної лінії),

<https://www.trademap.org/Index.aspx>

5. База даних Державної служби статистики України (зовнішня торгівля України в динаміці, за галузевою і регіональною структурою),

<https://www.ukrstat.gov.ua/>